МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
МУКАЧІВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

НАУКА МАЙБУТНЬОГО

ЗБІРНИК НАУКОВИХ ПРАЦЬ СТУДЕНТІВ,
АСПІРАНТІВ ТА МОЛОДИХ ВЧЕНИХ

Випуск 2(12), 2023

Мукачево

УДК 001(051)(045)’’540*6’’
Н34

Рекомендовано до друку та поширення через мережу Інтернет
Науково-методичною радою Мукачівського державного університету
(Протокол №9 від 23.11.2023 р.)

Головний редактор:
Гоблик Володимир Васильович – доктор економічних наук, професор, заслужений економіст України, перший проректор, Мукачівський державний університет
Заступник головного редактора:
Молнар Тетяна Іванівна – голова Наукового товариства студентів, аспірантів, молодих вчених, Мукачівський державний університет
Відповідальний секретар: Мовчан К.М.
Мукачівський державний університет

РЕДАКЦІЙНА КОЛЕГІЯ:
Кабацій Василь Миколайович – к. ф-м. н., доцент;
Кобаль Василь Іванович – к. пед. н., доцент, проректор з науково-педагогічної роботи;
Козарь Оксана Петрівна – д-р. т. н., академік Української технологічної академії (м. Київ), професор кафедри інженерії, технологій та професійної освіти;
Корнієнко Інокентій Олексійович – д-р. психол. н., професор, доцент кафедри психології;
Лужанська Тетяна Юріївна – к. географічних наук, доцент;
Малець Олександр Омелянович – д-р. і. н., професор;
Мілашовська Ольга Іванівна – д-р. е. н., професор, завідувач кафедри готельно-ресторанної та музейної справи;
Моргун Алла Володимирівна – к. філол. н., декан гуманітарного факультету;
Попович Наталія Михайлівна – д-р. пед. н., доцент, завідувач кафедри музичного мистецтва;
Прокопович Лідія Сигізмундівна – к. філол. н., доцент, завідувач кафедри філологічних дисциплін та соціальних комунікацій;
Проскура Володимир Федорович – д-р е. н., професор;
Реслер Марина Василівна – д-р е. н., професор, академік Академії економічних наук, декан факультету економіки, управління та інженерії;
Стегней Маріанна Іванівна – д-р. е. н., професор кафедри економіки та фінансів;
Теличко Наталія Вікторівна – д-р. пед. н., професор кафедри англійської мови, літератури з методиками навчання;
Товканець Ганна Василівна – д-р пед. н., професор, завідувач кафедри теорії та методики початкової освіти;
Фізеші Октавія Йосипівна – д-р. пед. н., професор кафедри педагогіки дошкільної, початкової освіти та освітнього менеджменту;
Черепаня Наталія Іванівна – к. пед. н., доцент, завідувач кафедри дошкільної та спеціальної освіти;
Черничко Тетяна Вікторівна – д-р. е. н., професор, завідувач кафедри економіки та фінансів.

©Мукачівський державний університет, 2023

УДК 378.091.33:004-042.3:378.011.3-057.4:621.3(045)

Носань С.В.,
здобувач магістерського рівня вищої освіти, Таврійський державний агротехнологічний університет імені Дмитра Моторного
Дяденчук А.Ф.
кандидат технічних наук, доцент,
Таврійський державний агротехнологічний університет імені Дмитра Моторного

РОЛЬ ІНТЕРАКТИВНИХ МЕТОДІВ У ПІДГОТОВЦІ ФАХІВЦІВ ЕЛЕКТРОЕНЕРГЕТИЧНИХ СПЕЦІАЛЬНОСТЕЙ

У статті розглянуто різноманітні інтерактивні методи, які можна комбінувати та адаптувати для використання у навчанні майбутніх фахівців у галузі енергетики. Зокрема, розглядаються групові дискусії, рольові ігри, групові проекти, кейс-метод, симуляції, обговорення та аналіз випадків. Автори наводять приклади використання цих методів у підготовці електроенергетиків, зокрема створення віртуальних лабораторій, розв'язання реальних кейсів та обговорення сучасних тенденцій у сфері електроенергетики. Зазначається, що інтерактивні методи сприяють розвитку ключових компетентностей, таких як комунікаційні навички, співпраця в команді, проблемне вирішення, критичне мислення та самостійність. Розглянуті методи не лише активізують навчальний процес, але і дозволяють ефективно впроваджувати сучасні технології в освітній процес, забезпечуючи здобувачам освіти практичний досвід та готовність до роботи в реальних умовах.

Ключові слова: *ключові компетентності, групові дискусії, рольові ігри, групові проекти, кейс-метод, симуляції.*

The article discusses a variety of interactive methods that can be combined and adapted for use in training future specialists in the field of energy. In particular, group discussions, role-plays, group projects, case studies, simulations, discussions and case studies are considered. The authors give examples of the use of these methods in the training of power engineers, in particular, the creation of virtual laboratories, solving real cases and discussing modern trends in the field of power engineering. It is noted that interactive methods contribute to the development of key competencies such as communication skills, teamwork, problem solving, critical thinking and independence. The considered methods not only activate the educational process, but also allow the effective introduction of modern technologies into the educational process, providing students with practical experience and readiness to work in real conditions.

Keywords: *key competencies, group discussions, role-playing games, group projects, case method, simulations*

У контексті сучасного навчання інтерактивні методи набувають важливості для формування професійних компетентностей здобувачів вищої та

професійно-фахової [1], особливо тих, які обирають електроенергетичні спеціальності. Підвищення наукоємності виробництва, технологічна інформатизація всіх сфер інженерної діяльності, швидка зміна технологій, характерні для сучасної інженерної діяльності, визначають специфіку сучасної інженерної освіти, готовність інженера взаємодіяти та співпрацювати з різними людьми та оперативно реагувати у процесі вирішення проблем [2]. У зв'язку з цим виникає необхідність приведення змісту освіти та освітніх технологій до вимог сучасного виробництва.

Особливе місце в цьому процесі займають інтерактивні методи навчання. Використання інтерактивних методів дозволяє здобувачам освіти активно взаємодіяти з викладачем та один з одним [3], що сприяє кращому засвоєнню матеріалу.

У зв'язку з вищезазначеним актуальним стає питання дослідження та аналізу ролі інтерактивних методів у забезпеченні якісної підготовки майбутніх фахівців у галузі електроенергетики. А розвиток даної тематики може сприяти дослідженням та впровадженням змін у педагогічний процес для забезпечення якісної підготовки студентів електроенергетичних спеціальностей.

Застосування інтерактивних методів дозволяє зробити навчання більш захоплюючим і цікавим для студентів, змотивувати їх вивчати матеріал, залучаючи до активної участі в процесі навчання.

Інтерактивні методи викладання мають деякі особливості, а саме:

1. Грунтуються на принципах активності здобувачів освіти, взаємодії та залучення до процесу навчання, що передбачає активну роль студентів у власному навчанні та розвитку;

2. Спрямовані на активну участь учнів у навчальному процесі, сприяють їхньому критичному мисленню та розвитку навичок співпраці;

3. Підтримують співпрацю, комунікацію та розвиток соціальних навичок у колективі;

4. Надають учням можливість висловлювати свої думки та реагувати на погляди інших, а також генерувати ідеї швидко та без обмежень, що сприяє творчому мисленню та стимулює уяву.

Тобто, інтерактивні методи викладання спрямовані на активну участь учнів у навчальному процесі, сприяють їхньому критичному мисленню та розвитку навичок співпраці. На рис. 1 наведено деякі інтерактивні методи викладання [4-5].

Зазначені методи можна комбінувати та адаптувати відповідно до конкретних потреб та навчальних дисциплін. Розглянемо детальніше деякі способи, які пояснюють, як інтерактивні методи можуть впливати на професійний розвиток майбутніх енергетиків.

Рис. 1. Інтерактивні методи викладання

- Групові дискусії, рольові ігри та інші інтерактивні методи сприяють розвитку навичок ефективної комунікації, що є важливим аспектом в будь-якій професійній діяльності, тобто відбувається **розвиток комунікаційних навичок.**

- Використання групових проектів, колективних дискусій тощо дозволяє студентам вчитися співпрацювати, розподіляти завдання та досягати спільних цілей, тобто формується **вміння працювати в команді**.
- Такі методи, як кейс-метод, симуляції та групові вправи, розвивають навички **проблемного вирішення питань**.
- Вивчення через обговорення, аналіз випадків та використання інших інтерактивних методів сприяє **розвитку критичного мислення**, що є ключовим елементом в професійній діяльності.
- Деякі інтерактивні методи (наприклад, індивідуальні та групові проекти) можуть розвивати **навички самостійності та ініціативи** у здобувачів освіти.
- Інтерактивні методи можуть включати симуляції ситуацій, де студентам доводиться швидко адаптуватися до нових обставин, що допомагає розвивати **гнучкість та адаптивність.**
- Інтерактивні методи дозволяють студентам вивчати та **застосовувати теоретичні знання на практиці**, що допомагає їм отримати реальний професійний досвід, а поєднання даних технологій та програмного забезпечення **розвиває технічні навички**.

Приклади використання інтерактивних методів у підготовці електроенергетиків можуть бути найрізноманітнішими. Наприклад, здобувачам освіти можна запропонувати створити віртуальні лабораторії для емуляції реальних електроенергетичних експериментів та вирішення завдань, де студенти можуть аналізувати вплив різних параметрів на ефективність та надійність. Вирішення реальних кейсів, що вимагають аналізу та прийняття рішень у сфері електроенергетики, можуть підготувати майбутніх енергетиків визначати оптимальний спосіб розподілу електроенергії та рекомендувати заходи з енергозбереження (кейс з оптимізації енергоспоживання виробничого підприємства). Організація обговорень та дискусій з ключових аспектів сучасних тенденцій у сфері електроенергетики, наприклад, семінар із обговорення переваг та недоліків використання відновлювальних джерел

енергії, допоможуть поглибити знання, а також вільно висловлювати свої думки та аргументувати свої позиції. Розробка проєктів, що включають використання сучасних технологій та інновацій, використання відкритих даних для аналізу та вирішення реальних проблем у сфері енергетики, дадуть можливість студентам розробляти план застосування сучасних технологій, аналізувати дані та розробляти рекомендації з вирішення певних проблем.

Наведені приклади ілюструють конкретні сценарії використання інтерактивних методів у навчанні майбутніх енергетиків, що сприяє їхньому глибокому розумінню та підготовці до реальних викликів галузі.

Таким чином, інтерактивні методи сприяють активізації навчального процесу, дозволяючи здобувачам освіти бути більш залученими та мотивованими, формуванню комунікаційних, співробітницьких, творчих та інших ключових компетентностей. Дані методи навчання дозволяють більш ефективно впроваджувати сучасні технології в освітній процес та надають студентам можливість отримувати практичний досвід, що важливо для розвитку практичних навичок та готовності до роботи в реальних умовах.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Криштанович С. В. Теоретичні та методичні засади формування професійної компетентності майбутніх менеджерів фізичної культури і спорту : дис. … д-ра пед. наук: 13.00.04 / С. В. Криштанович; Львівський державний університет фізичної культури імені Івана Боберського. – Львів, Київ: Національний педагогічний університет імені М. П. Драгоманова, 2021. – 579 с.

2. Дяденчук А. Ф. Застосування комп’ютерних технологій при підготовці фахівців в галузі електроенергетики [Електронний ресурс] / А. Ф. Дяденчук, В. С. Іванов // Наукові записки молодих учених. – 2021. – № 8. – Режим доступу: https://phm.cuspu.edu.ua/ojs/index.php/SNYS/article/view/1883/pdf (дата звернення 15.11.2023).

3. Впровадження інтерактивних методів навчання при викладанні технічних дисциплін / А. І. Панченко, А. А. Волошина, О. А. Тітова, І. А. Панченко, А. А. Волошин // Збірник науково-методичних праць Таврійського державного агротехнологічного університету. – Мелітополь, 2020. – С. 93–98.

4. Волкова Н. П. Інтерактивні технології навчання у вищій школі: навчально-методичний посібник / Н. П. Волкова. – Дніпро: Університет імені Альфреда Нобеля, 2018. – 360 с.

5. Скляр О. Г. Впровадження інтерактивних методів навчання при викладанні технічних дисциплін в навчальних процесах вищої школи / О. Г. Скляр // Удосконалення освітньо-виховного процесу в вищому навчальному закладі: збірник науково-методичних праць ТДАТУ. – 2018. – Вип. 21. – С. 10–19.

УДК 373.2.013.82-053.4:7(045)

Лалак Н. В.
кандидат педагогічних наук, доцент,
Мукачівський державний університет
Пеняк В. С.
здобувачка вищої освіти другого (магістерського) рівня
спеціальності 012 Дошкільна освіта,
Мукачівський державний університет

АРТ-ТЕРАПІЯ У РОБОТІ З ДІТЬМИ СТАРШОГО ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ

Стаття присвячена проблемі використання засобів арт-терапії у роботі з дітьми старшого дошкільного віку. Авторами уточнено дефініцію «арт-терапія», закцентовано увагу, що дитяча арт-терапія - це простий і ефективний спосіб психолого-педагогічної допомоги, який базується на творчості та грі. Зазначено, що через малюнок, гру, танець, музику арт-терапія дає вихід внутрішнім конфліктам, допомагає дошкільникам зрозуміти особливі почуття і переживання, сприяє підвищенню їх самооцінки, допомагає у розвитку творчих здібностей, уяви, набуття естетичного досвіду, практичних навичок образотворчої діяльності, художніх здібностей в цілому, сприяє формуванню у дітей старшого дошкільного віку ключових компетенцій.

Ключові слова: *арт-терапія, діти старшого дошкільного віку, розвивальне середовище, воєнний стан, психолого-педагогічна допомога.*

The article is dedicated to the issue of using art therapy techniques in working with older preschool children. The authors have clarified the definition of 'art therapy' and emphasized that child art therapy is a simple and effective method of psychological and pedagogical assistance, based on creativity and play. It is noted that through drawing, play, dance, and music, art therapy allows for the expression of internal conflicts, helps preschoolers understand their unique feelings and experiences, contributes to improving their self-esteem, aids in the development of creative abilities, imagination, acquisition of aesthetic experience, practical skills in visual arts, overall artistic abilities, and fosters the formation of key competencies in older preschool children.

Key words: *Art therapy, Older preschool children, Developmental environment, Martial law, Psychological-pedagogical assistance."*